

Särskilda krav för att beviljas permanent uppehållstillstånd

RS/084/2021

Fastställelsebeslut: RA/187/2021			Version 1.0
Beslutsdatum: 2021-07-20			
Gäller för: hela myndigheten			
Gäller från och med: 2021-07-20			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
2022-07-01	2.0	2.1.3	RA/048/2022
2022-07-13	3.0	3.1.1, 3.1.2 och 3.1.3	RA/050/2022
2022-12-30	4.0	1, 2.1.3, 2.2, 3.1.1, 3.1.2, 3.1.2.1, 3.2 och 3.3.2	RA/085/2022
2023-02-03	5.0	2.2 och 3.2	RA/006/2023
2023-12-22	6.0	2.1, 3.1 och 4	RA/102/2023

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

Fakta om rättsliga ställningstaganden	1
1. Bakgrund och syfte	3
2. Allmänna förutsättningar för att beviljas permanent uppehållstillstånd..	3
2.1 Allmänna förutsättningar för permanent uppehållstillstånd	4
2.1.1 Ansökan om permanent uppehållstillstånd	4
2.1.2 Villkoren för tidsbegränsat uppehållstillstånd måste vara uppfyllda	6
2.1.3 Krav på tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år	6
2.2 Allmänna förutsättningar för att beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 5 § utlänningslagen	9
3. Särskilda krav för permanent uppehållstillstånd	10
3.1 Försörjningskravet	11
3.1.1 Vilka inkomster kan tillgodoräknas vid bedömning av försörjningsförmågan?	12
3.1.2 Varaktig försörjningsförmåga	15
3.1.3 Nivån på försörjningskravet	17
3.2 Vandelskravet	19
3.3 Undantag från de särskilda kraven	21
3.3.1 Undantag för barn	22
3.3.2 Pensionärer	22
3.3.3 Särskilda skäl	23
3.4 Utlänningar som inte omfattas av de särskilda kraven för att beviljas permanent uppehållstillstånd	24
4. Överklagan	24

1. Bakgrund och syfte

Den 20 juli 2021 infördes nya bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) som bland annat innebär att huvudregeln är att ett uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, med undantag för kvotflyktingar. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas krävs att utlänningen uppfyller vissa särskilda krav.

Syftet med detta rättsliga ställningstagande är att ge vägledning kring hur ansökningar om permanent uppehållstillstånd ska bedömas, oavsett vilken grund för uppehållstillstånd utlänningen återoppar.

Detta ställningstagande omfattar inte ansökningar om permanent uppehållstillstånd som ska prövas enligt av 5 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå (gymnasielagen)¹.

2. Allmänna förutsättningar för att beviljas permanent uppehållstillstånd

För att en utlänning ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd istället för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd krävs efter den 20 juli 2021 att han eller hon tidigare har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd samt att de särskilda villkoren för permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 7 § utlänningslagen är uppfyllda. Det finns vissa undantag, vilka kommer redogöras för särskilt nedan, men huvudregeln är att detta gäller alla utlänningar oavsett grunden för tillstånd.

Grunden för uppehållstillstånd kan påverka vilka övriga förutsättningar som måste vara uppfyllda för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. I utlänningslagen finns det framförallt två regleringar för ansökningar om permanent uppehållstillstånd. Dels ansökningar där grunden för uppehållstillstånd är asyl (5 kap. 1 § utlänningslagen), anhöriginvandring (5 kap. 3 och 3 a §§ utlänningslagen), humanitära skäl (5 kap. 6 § utlänningslagen) och bestående verkställighetshinder (12 kap. 18 § utlänningslagen) och dels ansökningar om permanent uppehållstillstånd enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen från arbetstagare, studenter på forskarnivå, egenföretagare, fristadskonstnärer och munkar och nunnor.

¹ Se [RS/017/2020 Rättslig ställningstagande angående prövning av rätten till permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen](#).

Fokus i avsnitt 2 kommer vara vilka allmänna förutsättningar som gäller där grunden för uppehållstillstånd är asyl, anhöriginvandring, humanitära skäl och bestående verkställighetshinder.

De allmänna förutsättningarna för permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 5 § utlänningslagen redogörs för sist i avsnittet (avsnitt 2.2).

2.1 Allmänna förutsättningar för permanent uppehållstillstånd

Detta gäller för utlänningar vars grund för uppehållstillstånd är antingen asyl, anhöriginvandring, humanitära skäl eller bestående verkställighetshinder.

Inledningsvis kan konstateras att permanent uppehållstillstånd inte är en grund för uppehållstillstånd utan möjliggör endast att ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas istället för ett tidsbegränsat tillstånd om vissa krav är uppfyllda. En ansökan om permanent uppehållstillstånd handlar alltså enbart om uppehållstillståndets giltighetstid.

Frågan om permanent uppehållstillstånd kan bara *prövas* i samband med ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas krävs vidare enligt 5 kap. 1 a, 3 g och 6 §§ och 12 kap. 18 a § utlänningslagen att vissa förutsättningar är uppfyllda:

- giltighetstiden för det tidigare beviljade uppehållstillståndet ska ha löpt ut,
- förutsättningarna för fortsatt tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vara uppfyllda,
- utlänningen ska ha haft uppehållstillstånd i minst tre år, och
- utlänningen ska uppfylla de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 7 § utlänningslagen (se avsnitt 3).

2.1.1 Ansökan om permanent uppehållstillstånd

Ansökan om permanent uppehållstillstånd är inte avgiftsbelagd. Kravet på erlagd avgift för att en ansökan ska prövas gäller enligt 8 kap. 5 § utlänningsförordningen (2006:97) enbart för ansökningar om uppehålls- och/eller arbetstillstånd. Det finns således inget lagstöd för att ta ut en avgift för prövning av en ansökan om permanent uppehållstillstånd.

Som utvecklas nedan krävs för att en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska kunna prövas och beviljas att det även finns en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Den ansökan kommer även fortsättningsvis att vara avgiftsbelagd enligt bestämmelserna i 8 kap. 5 § utlänningsförordningen. Utlänningen kommer således enbart att betala avgift för en av de två ansökningarna som han eller hon behöver lämna in.

När kan en ansökan om permanent uppehållstillstånd prövas och beviljas?

En utlänning kan alltid och när som helst *lämna in* en ansökan om permanent uppehållstillstånd. Däremot kan en ansökan om permanent uppehållstillstånd enbart *prövas och beviljas* i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.²

En ansökan om permanent uppehållstillstånd som inkommer under pågående tillståndstid och inte i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd ska därför som regel avvisas.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd kan prövas och bifallas *efter inresa*.³ Eftersom ansökan enbart kan beviljas i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd torde en ansökan om permanent uppehållstillstånd inte kunna bifallas om den lämnas in före inresa.

Utöver att ansökan om permanent uppehållstillstånd enbart kan beviljas i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd krävs även att det tidigare beviljade uppehållstillståndet löpt ut.⁴ Detta innebär med andra ord att permanent uppehållstillstånd inte kan beviljas under pågående tillståndstid. Detta i sin tur innebär att en ansökan om permanent uppehållstillstånd inte kan beviljas om utlänningen *under pågående tillståndstid* ansöker om uppehållstillstånd på ny grund och det därigenom finns skäl att återkalla det gällande tillståndet och bevilja ett nytt uppehållstillstånd på den nya grunden. I en sådan situation prövas nämligen inte frågan om permanent uppehållstillstånd i samband med att tidigare uppehållstillstånd löper ut.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd kan som sagt enbart prövas och beviljas i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. En ansökan om fortsatt uppehållstillstånd avser som regel ansökningar som inkommer i tid, dvs. innan det tidigare uppehållstillståndet har löpt ut.⁵ Detta är bland annat för att utlänningen måste legalisera sin vistelse och sitt eventuella arbete i Sverige. Den rättsliga saken i ett ärende om permanent uppehållstillstånd avser inte rätten att vistas i landet utan enbart giltighetstiden av tillståndet. Det kan därför inte ställas samma krav på att en ansökan om permanent uppehållstillstånd ges in under pågående tillståndstid. Det är således möjligt att utlänningen lämnar in en ansökan om permanent uppehållstillstånd efter att den tidigare tillståndstiden löpt ut. Det kan inte heller ställas krav på att ansökan om permanent uppehållstillstånd lämnas in samtidigt som ansökan om fortsatt uppehållstillstånd utan en sådan ansökan kan lämnas in vid ett senare tillfälle. Det avgörande för att en sådan ansökan ska kunna prövas är att det finns ett öppet ärende om uppehållstillstånd hos Migrationsverket. En förutsättning för att en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska kunna prövas är alltså att en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd lämnas in före, eller senast i samband med, ansökan om permanent uppehållstillstånd.

² Prop. 2020/21:191 s. 62, 97 och 121.

³ Prop. 2020/21:191 s. 64.

⁴ 5 kap. 1 a, 3 g och 6 §§ och 12 kap. 18 a § utlänningslagen.

⁵ Läs mer i [RS/082/2021 Rättslig ställningstagande angående hanteringen av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m.m.](#). Notera att här görs ingen skillnad om ansökan är att ses som en förlängningsansökan eller ett statusbyte.

Syftet med att permanent uppehållstillstånd enbart ska kunna beviljas i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd är att utlänningen inte ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd vid första beslutstillfället. Tanken är också att om utlänningen inte uppfyller de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd ska han eller hon kunna fortsätta vistas i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd, förutsatt att grund för ett sådant tillstånd finns.

Av lagtexten följer därför att utlänningen måste uppfylla förutsättningarna för uppehållstillstånd. Lagtexten ställer inget uttryckligt krav på att permanent uppehållstillstånd enbart kan beviljas i samband med ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, utan detta är något som enbart följer av förarbetena. Det avgörande är således att ansökan om permanent uppehållstillstånd *prövas* i samband med en ansökan om uppehållstillstånd som kan beviljas och som inte är det första uppehållstillstånd som utlänningen har beviljats.

Inkommer utlänningen med en ansökan om uppehållstillstånd efter det att det tidigare uppehållstillståndet har löpt ut men då det ändå finns skäl att pröva och bevilja uppehållstillstånd efter inresa, finns det därmed inga hinder mot att vid det tillfället även pröva ansökan om permanent uppehållstillstånd. Detta även om ansökan då i praktiken inte prövas i samband med en ansökan om *fortsatt* uppehållstillstånd utan en ansökan om *nytt* uppehållstillstånd.

2.1.2 Villkoren för tidsbegränsat uppehållstillstånd måste vara uppfyllda

Ytterligare en grundförutsättning för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas är att utlänningen uppfyller villkoren för fortsatt uppehållstillstånd. Är inte villkoren för fortsatt, eller i förekommande fall, nytt uppehållstillstånd uppfyllda ska ansökan avslås. I detta fall ska det inte göras någon prövning av de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd.

2.1.3 Krav på tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år

För att en utlänning ska kunna komma i fråga för permanent uppehållstillstånd krävs att denne har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige i minst tre år, det s.k. treårskravet.

Det finns inget stöd i lagstiftning eller förarbeten för att dessa tre år behöver ha varit i följd eller ha varit sammanhängande. Med andra ord kan både längre och kortare glapp i tillståndstiden godtas och uppehållstillståndsperioder som ligger längre tillbaka i tiden kan tillgodoräknas utlänningen. På motsvarande sätt saknas det även stöd för att ställa upp krav på att utlänningen måste ha vistats i Sverige under tillståndstiden. Eventuella längre utlandsvistelser får istället beaktas inom ett eventuellt ärende om återkallelse av uppehållstillstånd. Att utlänningen inte har uppfyllt grunderna för uppehållstillstånd under tillståndstiden får även det beaktas vid ett eventuellt återkallandeärende eller vid en bedömning om fortsatt uppehållstillstånd kan beviljas. Det är inte omständigheter som kan beaktas i bedömningen av treårskravet gällande permanent uppehållstillstånd.

Däremot kan det ställas krav på att utlänningen har haft uppehållstillstånd i direkt anslutning till det att en ansökan om permanent uppehållstillstånd (och ansökan om fortsatt uppehållstillstånd) lämnas in och prövas.⁶ Detta följer av uttalanden i förarbetena: ”*Ett permanent uppehållstillstånd bör vidare endast kunna beviljas i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd*”,⁷ vilket innebär att permanent uppehållstillstånd inte kan beviljas vid första prövningstillfället, även om utlänningen redan då uppfyller treårskravet på grund av tillståndsperioder som ligger längre tillbaka i tiden. Observera att det kan vara en skillnad mellan *första prövningstillfället* och en *förstagångsansökan*. I de fall utlänningen tidigare haft uppehållstillstånd men vid ansökan om fortsatt uppehållstillstånd återoppar en ny grund för uppehållstillstånd, ett s.k. statusbyte, kan ansökan behandlas som en s.k. förstagångsansökan eller grundärende. Men eftersom utlänning tidigare haft uppehållstillstånd kan ansökan även ses som en ansökan om *fortsatt uppehållstillstånd*⁸ vilket gör att han eller hon kan få en ansökan om permanent uppehållstillstånd prövad. Detta gäller även om utlänningen haft ett utvisningsbeslut som vid ansöknings- eller beslutstillfället har preskriberats. Förutsättning för detta är dock att utlänningen haft uppehållstillstånd i minst tre år, uppfyller förutsättningarna för uppehållstillstånd och att den eller de tidigare tillståndstiderna kan tillgodoräknas (se mer nedan om vilka uppehållstillstånd som kan tillgodoräknas vid treårskravet).

Kravet på att utlänningen ska ha haft minst tre år med tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vara uppfyllt vid prövningstillfället. Med andra ord ska utlänningen senast då ha haft tidigare beviljade uppehållstillstånd i minst tre år. Att han eller hon vid prövningstillfället skulle kunna bedömas uppfylla kraven för fortsatt uppehållstillstånd och därmed, medräknat handläggningstiden, skulle kunna nå upp till tre år kan inte tillgodoräknas. Handläggningstiden kan i detta fall inte tillgodoräknas vid beräkningen.

Vilka uppehållstillstånd kan tillgodoräknas för att uppfylla treårskravet?

Enligt lagbestämmelserna får en ansökan om permanent uppehållstillstånd beviljas när giltighetstiden för *ett* uppehållstillstånd löper ut.⁹ Det innebär att det avgörande är att utlänningen har haft ett tidigare uppehållstillstånd, inte vilken grund det tidigare tillståndet beviljades på.¹⁰ Av förarbetena till de ändrade reglerna i utlänningslagen anges vidare att en utlänning som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd på någon annan grund bör få tillgodoräkna sig denna tid vid bestämmandet av tidpunkten för när en ansökan om permanent uppehållstillstånd kan beviljas.¹¹

⁶ Jfr 5 kap. 1 a, 3 g och 6 §§ t.ex. samt 12 kap. 18 § utlänningslagen.

⁷ Prop. 2020/21:191 s. 97.

⁸ För mer vägledning kring vad som är en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd se [RS/082/2021 – Rättsligt ställningstagande angående hantering av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m.m.](#)

⁹ Se 5 kap. 1 a, 3 g och 6 §§ och 12 kap. 18 a § utlänningslagen.

¹⁰ Det tidigare beviljade uppehållstillståndet och den nya ansökan om fortsatt uppehållstillstånd behöver således inte avse samma grund.

¹¹ Se till exempel prop. 2020/21s. 97.

Eftersom lagstiftaren inte, utöver undantagen nedan, valt att begränsa vilka tillståndstider som kan tillgodoräknas vid beräkningen av treårskravet är utgångspunkten att alla tidigare beviljade uppehållstillstånd, oavsett grund, kan tillgodoräknas.¹² Även uppehållstillståndstid för enbart tillfällig vistelse såsom uppehållstillstånd för besök kan därmed tillgodoräknas.

Däremot omfattas inte vistelse under tid med visering eftersom visering inte kan jämföras med ett uppehållstillstånd.

Det finns vissa undantag från denna huvudregel. I förarbetena till de ändrade reglerna i utlänningslagen anges att *även* de som, efter att ett avlägsnandebeslut har vunnit laga kraft, har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder¹³ – i vissa fall – ska kunna komma i fråga för att beviljas permanent uppehållstillstånd. Det exempel som tas upp är de som har beviljats uppehållstillstånd på grund av bestående verkställighetshinder.¹⁴ Hinder som inte är bestående kan dock inte tillgodoräknas för att uppfylla treårskravet.

För det fall ett verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen, som hittills bedömts vara icke-bestående, men som vid förlängningstillfället snarare är att ses som bestående kan treårskravet dock anses vara uppfyllt, om utlänningen vid prövningstillfället har haft uppehållstillstånd i sammanlagt tre år.¹⁵

Mot denna bakgrund bedöms inte heller uppehållstillstånd som har beviljats på grund av verkställighetshinder enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen kunna tillgodoräknas utlänningen vid bedömningen av treårskravet. Uppehållstillstånd enligt detta lagrum beviljas enbart på grund av icke-bestående verkställighetshinder (i förhållande till denna bestämmelse kan en bedömning om att hindret är bestående aldrig göras¹⁶) och berörda får i normalfallet i samband med att tillståndet beviljas ett avlägsnandebeslut, som vid ett framtida förlängningstillfälle som regel har vunnit laga kraft.

Ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen är således i detta sammanhang att jämföras med de som har beviljats motsvarande tillstånd på grund av icke-bestående verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen.

Sammanfattningsvis kan därmed alla beviljade tidigare uppehållstillstånd tillgodoräknas för att uppfylla treårskravet för permanent uppehållstillstånd, med undantag från sådana tillstånd som beviljats enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen samt 12 kap. 18 § samma lag (i de fall hindret har bedömts vara och alltså är icke-bestående).

¹² Notera att uppehållstillstånd inte bara kan beviljas enligt utlänningslagen utan även enligt den nu upphävda lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (tillfälliga lagen), gymnasielagen och utlänningsförordningen.

¹³ Enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen.

¹⁴ Prop. 2020/21:191 s. 123 f.

¹⁵ Prop. 2020/21:191 s. 123 f.

¹⁶ För stöd i frågan om nya omständigheter för de som omfattas av ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut, se [RS/082/2021 Rättsligt ställningstagande angående hanteringen av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m.m.](#), avsnitt 3.5.2 och 3.7.

Notera att treårskravet för permanent uppehållstillstånd inte omfattas av 14 kap. 3 a § utlänningslagen och således inte kan överklagas (läs mer om överklagan i avsnitt 4).¹⁷

2.2 Allmänna förutsättningar för att beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 5 § utlänningslagen

De allmänna bestämmelserna om förutsättningarna för att pröva och bevilja en ansökan om permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 1 a, 3 g och 6 §§ eller 12 kap. 18 a § utlänningslagen gäller inte ansökningar om permanent uppehållstillstånd enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen. I den senare bestämmelsen finns det inte något krav på att utlänningen ska ha haft minst tre års uppehållstillstånd för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Egna företagare kan därför även fortsättningsvis beviljas permanent uppehållstillstånd efter två år.

Även om 5 kap. 5 § utlänningslagen lagtekniskt skiljer sig från 5 kap. 1 a, 3 g och 6 §§ eller 12 kap. 18 a § utlänningslagen är systematiken dock i grunden densamma.

Utlänningen måste ha en grund för fortsatt vistelse i Sverige (den rättsliga "saken" uppehållstillstånd) och först om detta är uppfyllt kan det göras en prövning av giltighetstiden på tillståndet (dvs. den rättsliga "saken" permanent uppehållstillstånd).

För en utlänning som beviljas tillstånd med stöd av 5 kap. 5 § tredje stycket utlänningslagen motsvarar prövningen det som gäller för t.ex. en flykting eller anhörig. Först måste utlänningen uppfylla villkoren för att få fortsatt uppehållstillstånd och därefter kan det prövas om han eller hon uppfyller de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 7 § utlänningslagen.

Prövningen skiljer sig för en arbetstagare och en studerande på forskarnivå samt egenföretagare eftersom de beviljas *permanent* uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 5 § första stycket respektive 5 kap. 5 § andra stycket utlänningslagen. Det vill säga de beviljas inte fortsatt uppehållstillstånd med stöd av 5 b kap. 3 §, 6 kap. 2 §, eller 5 kap. 10 a § utlänningslagen utan deras grund för fortsatt vistelse finns i 5 kap. 5 § första respektive andra stycket utlänningslagen. I dessa fall reglerar bestämmelsen i 5 kap. 5 § första och andra stycket utlänningslagen inte bara själva giltighetstiden av tillståndet utan även själva rätten till vistelse. Det som prövas enligt denna bestämmelse är således *båda* de rättsliga sakerna uppehållstillstånd och permanent uppehållstillstånd.

För en arbetstagare, studerande på forskarnivå eller egenföretagare krävs således att denne först uppfyller villkoren för att få uppehållstillstånd enligt 5 kap. 5 § första respektive andra stycket utlänningslagen innan en prövning av de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 7 § utlänningslagen kan göras.

¹⁷ 14 kap. 1, 3 och 3 a §§ utlänningslagen och prop. 2020/21:191 s. 78.

Om villkoren för tillstånd enligt 5 kap. 5 § första respektive andra stycket utlänningslagen inte är uppfyllda kan utgången bli att utlänningen inte beviljas något tillstånd alls utan att ansökan avslås och förenas med beslut om utvisning – till skillnad för vad som gäller för övriga ärendekategorier där fortsatt tidsbegränsat tillstånd ska ges om utlänningen inte uppfyller villkoren för permanent uppehållstillstånd. Däremot om arbetstagaren, studenten på forskarnivå eller den egna företagaren uppfyller villkoren för fortsatt tidsbegränsat uppehållstillstånd kan ett nytt tidsbegränsat tillstånd beviljas.

I 5 kap. 5 § utlänningslagen uppställs inget uttryckligt krav på att utlänningen ska ansöka om permanent uppehållstillstånd. För att beviljas permanent uppehållstillstånd krävs dock någon form av viljeyttring att utlänningen vill bosätta sig i Sverige och vistas här permanent.

Som framgår ovan krävs att utlänningen uppfyller villkoren för tillstånd i 5 kap. 5 § utlänningslagen för att det ska göras en prövning av de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd 5 kap. 7 § utlänningslagen. Det innebär att en ansökan om permanent uppehållstillstånd enbart kan prövas och beviljas i samband med en ansökan om tillstånd enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen. Eftersom den rättsliga ”saken” rätten till vistelse (det vill säga uppehållstillstånd) ingår i ett ärende enligt 5 kap. 5 § första stycket utlänningslagen kan en ansökan om tillstånd enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen som regel inte prövas under pågående tillståndstid eftersom en utlänning inte kan ha parallella tillstånd.¹⁸

Precis som för övriga ärendekategorier kan ett permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 5 § utlänningslagen därför som regel enbart beviljas i samband med att det tidigare uppehållstillståndet löpt ut. En skillnad är att om utlänningen under pågående tillståndstid kommer in med en ny ansökan om uppehållstillstånd på en ny grund och det finns skäl att återkalla uppehållstillståndet och villkoren för uppehållstillstånd enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen är uppfyllda kan permanent uppehållstillstånd beviljas om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

3. Särskilda krav för permanent uppehållstillstånd

För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas krävs enligt 5 kap. 7 utlänningslagen att:

- utlänningen kan försörja sig, och
- det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas (vandelskrav)

¹⁸ Läs mer i [RS/083/2021 – Hantering av ansökningar om uppehållstillstånd på flera grunder och ansökningar om uppehållstillstånd som görs av en utlänning som redan har uppehållstillstånd.](#)

Lagstiftaren föreslår även att det införs ett *krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap*. Detta krav föreslås träda i kraft vid ett senare tillfälle och kommer således inte att tas upp i detta rättsliga ställningstagande. Försörjningskravet och vandelskravet kommer utvecklas nedan.

Därefter kommer undantagen från de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 8 § utlänningslagen redogöras för och sist vilka grupper som är undantagna från de särskilda kraven.

3.1 Försörjningskravet

Inom migrationsrätten finns det ett flertal olika försörjningskrav som är utformade på olika sätt utifrån syftet med det aktuella försörjningskravet och i vissa fall utifrån bindande EU-rättsakter. Försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd skiljer sig till viss del från övriga försörjningskrav eftersom det rör just permanent uppehållstillstånd och inte tidsbegränsat uppehållstillstånd.¹⁹ Lagstiftaren har uttalat att ett permanent uppehållstillstånd innebär flera fördelar jämfört med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.²⁰ Det innebär att det till viss del kan ställas andra krav vid bedömningen av försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd.

Konsekvenserna om försörjningskravet inte är uppfyllt i ett ärende om tidsbegränsat uppehållstillstånd innebär oftast att tillstånd inte kan beviljas och att utlänningsantingen inte kan resa in i Sverige eller behöver lämna landet. Skulle en utlänning inte uppfylla försörjningskravet vid permanent uppehållstillstånd blir konsekvensen som regel enbart att han eller hon får fortsätta att vistas i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd och får försöka att kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd vid ett senare tillfälle.²¹ I de flesta fall är det inte heller en rättighet för utlänningsantingen att beviljas permanent uppehållstillstånd då lagbestämmelserna är fakultativ, dvs. utlänningsanten *får* beviljas permanent uppehållstillstånd.²²

I vissa fall kan det bli aktuellt att pröva flera olika försörjningskrav vid samma beslutstillfälle, t.ex. när det finns ett försörjningskrav för att fortsatt tidsbegränsat uppehållstillstånd.

¹⁹ Försörjningskrav för permanent uppehållstillstånd finns även i 5 § gymnasielagen och tidigare 17 § tillfälliga lagen.

²⁰ Prop. 2020/21:191 s. 67.

²¹ Notera att vissa ärendekategorier, arbetstagare, studerande på forsknivå och egenföretagare, inte alltid kommer kunna beviljas fortsatt tidsbegränsat uppehållstillstånd om förutsättningarna för att beviljas permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllda.

²² Se t.ex. 5 kap. 3 g §, 5 § och 6 § samt 12 kap. 18 a § utlänningslagen. För flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska dock permanent uppehållstillstånd beviljas om förutsättningarna är uppfyllda enligt 5 kap. 1 a § tredje stycket utlänningslagen.

I dessa fall är det särskilt viktigt att särskilja de olika försörjningskraven åt eftersom de kan skilja sig i bedömningen exempelvis genom vilka inkomster som kan tillgodoräknas, vilka som ska försörjas eller vilken nivå som måste inkomsterna måste ha.²³

Allmänt om försörjningskravet vid permanent uppehållstillstånd

Vid försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd krävs att utlänningen kan försörja sig själv genom inkomster från antingen *egen* anställning eller näringsverksamhet eller en kombination av dessa.

Kravet är att utlänningen ska försörja sig själv, något krav på att han eller hon även måste försörja sin eventuella familj i Sverige finns inte.²⁴

Bedömningen är i första hand framåtsyftande och det kan inte ställas något krav på att utlänningen även ska ha uppfyllt försörjningskravet för viss tidsperiod innan ansökan om permanent uppehållstillstånd ges in.²⁵ Men för att kunna göra en bedömning av utlänningens framtida inkomster kan det vara nödvändigt att utgå ifrån utlänningens tidigare inkomster.

Även om bedömningen ska vara framåtsyftande krävs det enligt 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen att utlänningen *har* lön eller inkomster från näringsverksamhet som han eller hon kan försörja sig på. Det vill säga det måste vara en pågående och aktiv anställning/anställningar eller företagsverksamhet. En utlänning som vid beslutstillfället t.ex. inte har en anställning/eget företag som han eller hon erhåller inkomst ifrån kan inte uppfylla försörjningskravet. Detta även om utlänningen visar upp ett anställningskontrakt av vilket det framgår att utlänningen framöver kommer ha en inkomst.

Det är omständigheterna vid tidpunkten för prövningen som ska ligga till grund för bedömningen av om de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 7 § utlänningslagen är uppfyllda (MIG 2023:4). Vidare är det utlänningen som har bevisbördan för att visa att försörjningskravet är uppfyllt.

3.1.1 Vilka inkomster kan tillgodoräknas vid bedömning av försörjningsförmågan?

Det är enbart inkomster från utlänningens anställning eller näringsverksamhet alternativt en kombination av dessa som kan tillgodoräknas vid bedömningen av försörjningskravet.

Det innebär att andra inkomster såsom till exempel olika former av bidrag, stipendier och avkastningar på kapital inte kan tillgodoräknas.

²³ Exempel på detta är när en arbetstagare beviljas permanent uppehållstillstånd och dennes familjemedlemmar först måste uppfylla villkoren för tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a §§ utlänningslagen där det uppställs ett försörjningskrav och anknytningspersonen måste kunna försörja sig och familjemedlemmarna och därefter om förutsättningarna måste familjemedlemmen själv uppfylla försörjningskravet i 5 kap. 7 § utlänningslagen för att kunna beviljas permanent uppehållstillstånd.

²⁴ Prop. 2020/21:191 s. 68.

²⁵ Prop. 2020/21:191 s. 69.

Inte heller kan utlänningen anses uppfylla försörjningskravet genom förmögenhet eller att någon annan såsom make/maka, förälder etc. går in och garanterar att utlänningen har tillräckliga medel för sin försörjning. Eftersom inkomsterna ska komma från utlänningens *egen* anställning eller näringsverksamhet kan inte heller inkomster från make/maka, registrerade partner eller sambos räknas med i bedömningen även om de kommer från anställning eller näringsverksamhet – såsom gäller vid bedömningen av försörjningskravet vid anhöriginvandring. Pension godtas inte heller men som utvecklas i avsnitt 3.3.2 kan en pensionär vara undantagen försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd (5 kap. 8 § utlänningslagen).

Att inkomsterna måste komma från antingen anställning eller näringsverksamhet innebär även att ersättning från arbetslösförsäkring eller aktivitetsstöd inte kan beaktas vid bedömningen av försörjningsförmågan (4 kap. 4 e § utlänningsförordningen).

Nedan redogörs för inkomster från anställning och från näringsverksamhet. Gemensamt för båda formerna av inkomstkälla är att en förutsättning för att inkomsten ska kunna godtas och beaktas i beräkningen av försörjningskravet är att den beskattas.²⁶ Inkomster från t.ex. svartarbete kan inte godtas.

Att inkomsterna ska vara legala innebär även att utlänningen måste ha laglig rätt att arbeta, dvs. antingen ha arbetstillstånd eller vara undantagen kravet på arbetstillstånd. Inkomsterna måste vara lagliga vid beslutstillfället för att kunna tillgodoräknas. Att inkomsterna vid en framåtsyftande bedömning skulle kunna vara lagliga om utlänningen beviljas uppehållstillstånd och därigenom är undantagen kravet på arbetstillstånd ska inte vägas in i bedömningen.

Detta innebär exempelvis att en utlänning som har uppehållstillstånd som egenföretagare inte kan tillgodoräkna sig inkomster från en anställning eftersom han eller hon inte har arbetstillstånd eller är undantagen kravet på ett sådant. I bedömningen behöver det även uppmärksammas om utlänningen har rätt att arbeta under handläggningstiden. En utlänning som inte lämnat in sin ansökan om fortsatt uppehållstillstånd under föregående tillståndstid är som regel inte undantagen kravet på arbetstillstånd under handläggningstiden (5 kap. 3 § utlänningsförordningen) och kan därför inte tillgodoräkna sig eventuell inkomst från arbete i bedömningen av försörjningskravet.

3.1.1.1 Inkomster från anställning

Inkomsterna från anställning kan komma från en anställning eller en kombination av flera anställningar.²⁷ Att inkomsterna kan komma från flera anställningar innebär att även deltidsanställningar är godtagbara. Det kan således inte ställas krav på att inkomsterna kommer från en heltidsanställning. När det gäller formen och om varaktigheten av anställningen läs mer under avsnitt 3.1.2 om varaktig försörjningsförmåga.

²⁶ Prop. 2020/21:191 s. 69.

²⁷ Prop. 2020/21:191 s. 68.

Det är dock inte alla anställningar som kan godtas. Enligt 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen kan inte inkomster från en subventionerad anställning godtas. En subventionerad anställning är en anställning där någon annan än arbetsgivaren betalar hela eller delar av lönen. Det är för det mesta staten som betalar en del av lönen genom till exempel Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan.²⁸ Det är utlänningsen som ska visa att anställningen inte är en subventionerad anställning.

Notera att det inte finns något krav på att lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor ska vara i nivå med de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen motsvarande vad som gällt för permanent uppehållstillstånd enligt 17 § tillfälliga lagen.

Föräldrapenning och sjukpenning

Utläningen kan även tillgodoräkna sig arbetsrelaterad ersättning, såsom föräldrapenning och sjukpenning, som utgår tillfälligt under pågående anställning.

Eftersom kravet är att det enbart är ersättning som utgår under tid som utläningen tillfälligt inte utför arbete men ändå har en pågående anställning är det ett krav att utläningen de facto har en anställning i grunden och att den anställningen har en viss varaktighet.

Vad som menas med tillfälligt i detta sammanhang utvecklas inte av lagstiftaren. Det är som regeln en bedömning utifrån omständigheterna i det enskilda ärendet. Eftersom kravet är att det enbart ska vara frågan om en tillfällig situation där utläningen erhåller arbetsrelaterad ersättning istället för lön kan avbrottet i arbetsutförandet inte vara hur långt som helst utan det måste finnas ett slut på den. Som utgångspunkt bör inte ett uppehåll i arbetet anses som tillfälligt om utläningen inte förväntas återgå till arbetet inom ett år, dvs. motsvarande tidsaspekt som gäller vid bedömningen av försörjningsförmågans varaktighet (läs mer nedan under avsnitt 3.1.2).

3.1.1.2 Inkomster från näringsverksamhet

Det saknas vägledning kring vad som avses med inkomster från näringsverksamhet. Vägledning får därför tas utifrån vad som har gällt vid bedömningen av permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen och den tidigare 17 § tillfälliga lagen. Av förarbetena till tillfälliga lagen framgår att med näringsverksamhet avses näringsverksamhet enligt 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229).²⁹ Av den bestämmelsen följer att med näringsverksamhet avses förvärvsverksamhet som bedrivs *yrkesmässigt* och *självständigt*. Att det ska vara fråga om förvärvsverksamhet innebär att det ska finnas ett vinstsyfte.

²⁸ Vilka typer av subventionerade anställningar som finns kan variera över tiden. Det är därför något som måste kontrolleras vid beslutstillfället. Exempel på subventionerade anställningar är introduktionsjobb, och nystartsjobb. Det finns även olika subventionerade anställningar för personer med funktionsnedsättning såsom lönebidrag, lönebidrag för utveckling i anställning, lönebidrag för trygghet i anställning, offentligt skyddat arbete, och skyddat arbete vid Samhall. Information om subventionerade anställningar har hämtats på Arbetsförmedlingens hemsida [Anställning med stöd - Arbetsförmedlingen \(arbetsformedlingen.se\)](https://arbetsformedlingen.se) (Information kontrollerad 2022-11-03).

²⁹ Prop. 2015/16:174 s. 81.

Kravet på *yrkesmässighet* innebär att verksamheten måste bedrivas regelbundet och varaktigt.

Kravet på *självständighet* finns för att skilja näringsverksamhet från anställning. Om kravet på självständighet inte är uppfyllt är det istället fråga om inkomst av tjänst och Migrationsverket får i sådant fall undersöka om inkomsterna kan tillgodoräknas som inkomst från anställning. På Skatteverkets hemsida finns mer information om vad de olika kraven innebär.³⁰

Näringsverksamhet kan bedrivas både i egen verksamhet (som enskild firma) och i en juridisk person (som till exempel handelsbolag eller aktiebolag). Enligt lagstiftaren saknar det betydelse om inkomsterna härrör från egen verksamhet eller verksamhet som bedrivs i en juridisk person. Kravet på att kunna försörja sig bör kunna uppfyllas oavsett hur inkomsterna beskattas.³¹

Av 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen följer att arbetsrelaterad ersättning som utgår tillfälligt under pågående anställning jämföras med lön. Eftersom en egenföretagare inte har en anställning eller erhåller lön omfattas de inte av detta. Det innebär att en egenföretagare inte kan tillgodoräkna sig inkomster från till exempel föräldrapenning eller sjukpenning.

3.1.2 Varaktig försörjningsförmåga

Av 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen följer att försörjningsförmågan måste ha en viss varaktighet för att försörjningskravet ska anses vara uppfyllt.

Motsvarande begrepp, dvs. viss varaktighet, gäller även vid bedömningen av försörjningsförmågan vid försörjningskravet vid anhöriginvandring.³²

Migrationsöverdomstolen har i MIG 2023:18 uttalat att begreppet viss varaktighet i 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen har samma innebörd som motsvarande begrepp i anknytningsärenden.

När det gäller försörjningskravet vid anhöriginvandring har Migrationsöverdomstolen i MIG 2019:12 uttalat att försörjningsförmågan i det aktuella fallet kunde uppfyllas genom att anknytningspersonen vid prövningstillfället antingen har en tillräckligt stor arbetsrelaterad inkomst under minst ett år framöver eller om det vid en prognos framstår som sannolikt att han eller hon kommer att ha sådan inkomst i vart fall under ett år framöver.³³

Enligt MIG 2023:18 måste utlännen visa att han eller hon vid prövningstillfället har en försörjningsförmåga under ett år eller kortare framöver för att kravet på viss varaktighet ska vara uppfyllt. Bedömningen av om försörjningsförmågan har en viss varaktighet får, enligt Migrationsöverdomstolen, inte handla om en slentrianmässig fast tidsgräns utan tillämpningen måste inrymma viss flexibilitet och utgå ifrån en sammantagen bedömning av de konkreta och individuella omständigheterna i det aktuella ärendet.

³⁰ [Vad är näringsverksamhet? | Skatteverket](#) (Informationen kontrollerad 2022-11-03).

³¹ Prop. 2020/21:191 s.68 f.

³² Prop. 2009/10:77 s. 20 och 31. Av prop. 2015/16:174 s. 76 följer att förarbetsuttalanden som gjordes i anslutning till bestämmelsen om försörjningskravet vid anhöriginvandring (dvs. prop. 2009/10:77) i allt väsentligt fortfarande är aktuell och i prop. 2020/21:191 s. 104 f anges bland annat att försörjningskravet i utlänningslagen bör utvidgas på samma sätt som i den tillfälliga lagen.

³³ MIG 2019:12.

Domstolen uttalar vidare att det är rimligt att i bedömningen av om försörjningsförmågan har en viss varaktighet beakta om utlänningsen har haft en tillräcklig och kontinuerlig försörjningsförmåga under en längre tid innan prövningstillfället.

Migrationsöverdomstolen uttalar vidare att det föreligger en presumtion att en tillsvidareanställning uppfyller kravet på viss varaktighet. Även en tidsbegränsad anställning som löper under ett år eller kortare från prövningstillfället kan, efter en sammanfattande bedömning och där det har beaktats att utlänningsen har haft en tillräcklig och kontinuerlig försörjningsförmåga under en längre tid, uppfylla kravet på viss varaktighet.

En särskild fråga i detta sammanhang är om en anställning kan anses vara varaktig under den tid som en provanställning löper. En provanställning är en särskild anställningsform som kan löpa under inledningen av en anställning. Provanställningar kan, om inget annat avtalats, avbrytas även under provotiden utan egentlig grund.³⁴ Detta talar för att provanställningar måste bedömas med försiktighet. Samtidigt är det vanligt att provanställningar övergår i tillsvidareanställningar. Mot denna bakgrund måste det göras en bedömning i det enskilda fallet av om en provanställning kan anses vara varaktig. Det är utlänningsen som har bevisbördan för att så är fallet.

Även omständigheter som i vilken utsträckning provanställning används av den aktuella arbetsgivaren, och i vilken utsträckning provanställning leder till tillsvidareanställning hos arbetsgivaren i fråga, kan vara av betydelse. I enskilda fall kan utlänningsen också behöva komma in med ytterligare underlag som visar att anställningen kan förväntas ha en viss varaktighet i den mening som avses i 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen trots att en provanställning löper.

Det är vidare inkomster från den aktuella anställningen eller de aktuella anställningarna som ska bedömas ha en viss varaktighet. Att utlänningsen eventuellt har goda chanser att få en annan anställning kan inte påverka bedömningen.

3.1.2.1 Seriositetsbedömning

Migrationsöverdomstolen har uttalat att det i prövningen av varaktigheten i utlänningsens försörjningsförmåga ska ingå en bedömning av arbetsgivarens seriositet och förmåga att kunna betala ut lön med en viss varaktighet (MIG 2023:4). Migrationsöverdomstolen uttalar sig inte om hur en sådan seriositetsbedömning ska göras utan det får ske utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

3.1.2.2 Varaktig försörjningsförmåga vid näringsverksamhet

Även vid bedömningen av inkomster från näringsverksamhet behöver en bedömning av inkomsternas varaktighet göras. Begreppet viss varaktighet ska även i detta sammanhang ha samma innebörd som motsvarande begrepp i anknytningsärenden (MIG 2023:18).

³⁴ Jfr 6 och 31 §§ lagen om anställningsskydd.

Utlänningen måste därför visa att näringsverksamheten genererar en sådan vinst att han eller hon kan försörja sig genom den och att verksamheten kan förväntas bestå och generera sådan vinst att utlänningen kan försörja sig under ett år eller kortare framåt i tiden. Även när det gäller bedömningen av inkomst från näringsverksamhet går det inte att sätta en fast tidsgräns utan tillämpningen måste inrymma viss flexibilitet och utgå ifrån en sammantagen bedömning av de konkreta och individuella omständigheterna i det aktuella ärendet.

Bedömningen av inkomstens varaktighet vid näringsverksamhet är i många fall svårare än vid inkomst från en anställning. Migrationsöverdomstolens uttalande i MIG 2023:18 om att det vid bedömningen av en inkomsts varaktighet är rimligt att beakta om utlänningen har haft en tillräcklig och kontinuerlig försörjningsförmåga under en längre tid innan prövningstillfället är därför av särskild vikt. Som nämnts ovan ska bedömningen av försörjningskravet i första hand vara framåtsyftande men när det gäller bedömningen av varaktigheten av inkomst från näringsverksamhet kan och bör det enligt MIG 2023:18 det vara nödvändigt att utgå från näringsverksamhetens tidigare resultat och ekonomiska förutsättningar. Det ligger därför i sakens natur att en utlänning som återoppar inkomster från nystartade företag kan ha svårare att nå upp till beviskravet för att visa på en viss varaktig försörjningsförmåga.

Verksamheten måste därmed ha en stabil ekonomi och företagets framtidsplaner måste vara realistiska.

Kravet på realistiska framtidsplaner för företaget innebär bland annat att utlänningen måste ha en reell förmåga att driva företaget.³⁵ Det kan till exempel innebära att utlänningen har nödvändiga språkkunskaper eller viss branschvana.

För att företagsplanerna ska anses som realistiska måste utlänningen dessutom visa att han eller hon har ett verkligt och bestämmande inflytande över företagets verksamhet.³⁶ Den praxis om förmåga att driva verksamhet som finns när det gäller prövning av uppehållstillstånd för egna företagare enligt 5 kap. 5 § andra stycket, 10 a §³⁷ utlänningslagen och 4 kap. 7 a § utlänningsförordningen, är relevant även vid prövning enligt 5 kap. 7 § utlänningslagen och 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen.

Precis som vid inkomster från anställning är det inkomster från den aktuella näringsverksamheten som ska ha en viss varaktighet. Att utlänningen eventuellt har goda chanser att starta en ny näringsverksamhet påverkar inte bedömningen.

3.1.3 Nivån på försörjningskravet

Enligt 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen är försörjningskravet uppfyllt om utlänningen har lön som efter avdrag för preliminär skatt uppgår till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt 7 kap. 5 § utsökningsbalken (1981:774).

³⁵ Jfr MIG 2008:24.

³⁶ Jfr MIG 2008:24.

³⁷ Tidigare 5 kap. 5 § andra stycket utlänningslagen.

När det gäller arbetsrelaterad ersättning, såsom sjukpenning eller föräldrapenning, ska det enligt 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen jämföras med lön. Det innebär att den ersättning som utlänningen erhåller efter avdrag för preliminär skatt måste uppgå till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt 7 kap. 5 § utlösningsbalken.

I förbehållsbeloppet ingår dels ett normalbelopp³⁸ vilket är en schabloniserad beräkning av vanliga levnadsomkostnader och dels boendekostnaden.

Det schabloniserade normalbeloppet fastställs varje år av Kronofogdemyndigheten. Eftersom normalbeloppet är schabloniserade beräkningar av levnadsomkostnader finns det inget utrymme för att beakta individuella omkostnader.³⁹ Eftersom utlänningen enbart behöver visa att han eller hon kan försörja sig själv är det normalbeloppet för en ensamstående vuxen som ska användas.

Som framgår ovan i avsnitt 3.1 är det enbart inkomster från utlänningens egen eller egna anställningar som ska räknas med och inte eventuella äkta make eller partners inkomster. Inte heller kan andra ekonomiska stöd räknas med (eller räknas av från normalbeloppet) såsom barnbidrag, underhållsstöd eller studiebidrag.

Som nämnts ovan saknas det utrymme för att beakta individuella omkostnader i beräkningen av förbehållsbeloppet. Det betyder att kostnader för t.ex. barnomsorg, resor till arbetet och andra individuella kostnader inte ska tas med i beräkningen. När det gäller underhållsstöd har dock Migrationsöverdomstolen uttalat att underhållsstödet ska räknas av från ett barns normalbelopp.⁴⁰ Det är därför naturligt att underhållsbidrag, som en förälder som inte bor tillsammans med sitt barn betalar till den förälder barnet bor hos, tas med i beräkningen av om utlänningen uppfyller försörjningskravet. Underhållsbidraget ska därför läggas till normalbeloppet.

När det gäller boendekostnaden är det den faktiska boendekostnaden som ska beaktas, utan avdrag för eventuellt bostadsbidrag. Detta eftersom utlänningen förväntas kunna försörja sig själv och därmed kunna betala sina boendekostnader på egen hand.⁴¹ Migrationsverkets bedömning är att den faktiska boendekostnaden styrs av vilken form av bostad utlänningen har. Om bostaden är en hyresrätt är boendekostnaden hyran samt kostnaden för värme.⁴² Är bostaden en bostadsrätt eller villa är utgångspunkten att ränta på bostadslån och nödvändiga driftkostnader, som t.ex. uppvärmning och vatten som inte ingår i t.ex. månadsavgiften till en bostadsrättsförening, utgör en del av den faktiska boendekostnaden.

³⁸ I Kronofogdemyndighetens allmänna råd om bestämmande av förbehållsbeloppet vid löneutmätning under år 2020 (KFM A 2020:1) anges att till vanliga levnadskostnader räknas utgifter så som t.ex. mat, kläder, hygien, telefon, bredband, hushållsel, försäkringar, fackföreningsavgift, a-kasseavgift och andra mindre utgifter för tillfälliga behov.

³⁹ Här kan jämföras med att Migrationsöverdomstolen gällande försörjningskravet vid anhörginvandring i 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen har klarlagt att Kronofogdemyndighetens allmänna råd om bestämmande av förbehållsbeloppet vid utmätning av lön inte ska användas när förbehållsbeloppet fastställs inom ramen för försörjningskravet (MIG 2019:22). Se även KFM A 2020:1, där avvikelser från normalbeloppet avhandlas under avsnitt 3.

⁴⁰ MIG 2019:22.

⁴¹ Jfr med beräkningen av förbehållsbeloppet vid anhörginvandring och MIG 2019:22.

⁴² Jfr Kronofogdens förbehållsbeloppsberäkning (information kontrollerad 2022-11-28)

[Hur mycket får du behålla? | Kronofogden](#)

De flesta banker och andra kreditgivare uppställer som huvudregel amorteringskrav i samband med upptagandet av bostadslån. Amortering innebär att låntagaren gör avbetalningar på sitt lån. Varje inbetalning ger lägre boendekostnad på sikt och låntagaren sparar alltså löpande pengar på lägre kostnader. Mot bakgrund av det nyss sagda ska amortering inte tas med som en del av den faktiska boendekostnaden. När det gäller bostadsrätter ska även månadsavgiften till bostadsrättsföreningen tas med i beräkningen.

Kravet för att permanent uppehållstillstånd ska beviljas är att utlänningen ska kunna försörja sig själv och inte eventuella familjemedlemmar. Bor utlänningen ensam ska hela den faktiska boendekostnaden räknas med i beräkningen. Likaså om utlänningen bor ensam med minderåriga barn. En vuxen person kan förväntas att stå för sin boendekostnad vilket innebär att om utlänningen bor tillsammans med andra vuxna ska den faktiska boendekostnaden delas lika på antalet vuxna i hushållet. Detta oavsett om den eller de andra personerna faktiskt betalar för boendet.

3.1.3.1 Beräkningen av försörjningskravet när inkomsterna kommer från näringsverksamhet

Inkomster från näringsverksamhet omfattas direkt inte av kravet på att lönen efter avdrag för preliminär skatt ska uppgå till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt 7 kap. 5 § utsökningsbalken. Detta eftersom en näringsidkare inte erhåller lön och att bestämmelserna i 7 kap. utsökningsbalken inte är tillämpliga på juridiska personer. Istället följer av 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen att inkomsterna från näringsverksamheten ska vara av sådan nivå att utlänningen kan försörja sig på den.

Även om förbehållsbeloppsberäkningen vid utmätning av lön i 7 kap. 5 § utsökningsbalken i juridisk mening inte är tillämplig på inkomster från juridiska personer bör samma systematik för att beräkna vilken nivå på inkomst utlänningen måste uppnå för försörjningskravet ska anses vara uppfyllt användas. Det belopp som en utlänning måste ha varje månad för att kunna försörja sig bör inte skilja sig beroende på om utlänningen är anställd eller näringsidkare. Därför måste även en näringsidkare visa att han eller hon har en inkomst från sin verksamhet som når upp till normalbeloppet och den faktiska kostnaden för boendet. Utgångspunkterna i förbehållsbeloppsberäkningen som redogörs för ovan i avsnitt 3.1.3 ska således tillämpas även på inkomster från näringsverksamhet.

3.2 Vandelskravet

Enligt lagstiftaren är det inte rimligt att en utlänning som under sin tid i landet med tidsbegränsat uppehållstillstånd har gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet, i anslutning till detta ska kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd utan att någon prövning av lämpligheten i detta görs. Det kan te sig stötande att bevilja ett permanent uppehållstillstånd till någon som dessförinnan gjort sig skyldig till relativt allvarlig brottslighet.⁴³

⁴³ Prop. 2020/21:191 69.

Ett vandelskrav syftar även till att undvika att en utlänning som i framtiden kan antas komma att begå brott i landet ska beviljas permanent uppehållstillstånd.

Ett permanent uppehållstillstånd kan därmed endast få beviljas om det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.

Utgångspunkten i bedömningen är utlänningens förväntade leverne, bedömningen ska således vara framåtsyftande. En sådan bedömning måste dock göras med beaktande av utlänningens tidigare levnadssätt.⁴⁴

Lagstiftaren har inte närmare reglerat kring vilka brottsrubriceringar eller strafftider som bör utgöra hinder för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd utan bedömningen måste alltid göras utifrån omständigheterna i det enskilda ärendet. Det är dock inte enbart grovre brottslighet som ska beaktas, det kan förekomma fall då även mindre grov brottslighet i förening med allvarlig misskötsamhet väcker tveksamhet om huruvida ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas. Det kan dock inte vara fråga om mer bagatellartade förseelser.⁴⁵ Karaktären av misskötsamheten och även om händelsen/händelserna ligger långt tillbaka eller nära i tiden ska beaktas i bedömningen.

Migrationsöverdomstolen har i MIG 2023:1 funnit att misshandel av normalgraden som begåtts fem och ett halvt år innan beslutstillfället i sig var tillräckligt för väcka tveksamhet kring utlännings förväntade levnadssätt och att det därför inte fanns förutsättningar för att bevilja ett permanent uppehållstillstånd.

Inom ramen för bedömningen av vandelskravet finns även utrymme att beakta brott som begåtts utomlands. I likhet med vad som gäller vid en prövning enligt 5 kap. 17 § utlänningslagen är en rimlig utgångspunkt att hänsyn då får tas till att straffmätningen för samma brott kan skilja sig mycket mellan olika länder och att bedömningen då bör ske med utgångspunkt i vilket straff som sannolikt skulle ha utdömts i Sverige.⁴⁶

Vandelskravet i 5 kap. 7 § utlänningslagen har utformats med tidigare 5 kap. 7 § utlänningslagen som förebild.⁴⁷ Enligt lagstiftaren bör således den praxis som utvecklats gällande tidigare 5 kap. 7 § utlänningslagen vara relevant vid bedömningen av vandelskravet för permanent uppehållstillstånd. Migrationsöverdomstolen har i ett avgörande uttalat sig om bedömningen av en utlännings förväntade levnadssätt. I MIG 2010:19 uppges att det ska göras en samlad bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet där skälen för uppehållstillstånd måste vägas mot omständigheterna som väcker tveksamhet kring den framtida vandeln. I det aktuella målet ansåg domstolen att anmärkningar i *misstankeregistret* om upprepad våldsbrottslighet tillsammans med ett tidigare utfärdat besöksförbud var tillräckligt för att det skulle väcka tveksamhet kring utlänningens förväntade levnadssätt.

⁴⁴ Se t.ex. prop. 1994/95:179 s. 74.

⁴⁵ Prop. 2020/21:191 s. 69 f.

⁴⁶ Prop. 2020/21:191 s. 70 och jfr. prop. 2004/05:170 s. 284.

⁴⁷ Prop. 2020/21:191 s. 69.

Förekomster i misstankeregistret kan därför beaktas i vandelsprövningen om utlänningen samtidigt förekommer i belastningsregistret. Självklart måste arten och allvarligheten av förseelserna beaktas och även om det finns en koppling mellan brotten utlänningen är misstänkt för och de brott han eller hon tidigare har dömts för. När det gäller förekomster i misstankeregistret behöver förundersökningssekretessen i 35 kap. 1 § p. 6 offentlighets -och sekretesslagen (2009:400) beaktas.

Den tidigare bestämmelsen i 5 kap. 7 § utlänningslagen gällde frågan om ett uppehållstillstånd skulle vara tidsbegränsat eller permanent och blev främst aktuell i situationer där brottsligheten och/eller misskötsamheten inte var av sådan grad att uppehållstillstånd kunde vägras. Skäl att vägra uppehållstillstånd kan t.ex. vara att utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.⁴⁸ Det innebär att bedömningen av tveksamhet kring utlänningens förväntade levnadssätt inte motsvarar den bedömning som görs om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Eftersom bedömningen av vandelskravet för permanent uppehållstillstånd ska motsvara den tidigare bestämmelsen i 5 kap. 7 § utlänningslagen kommer vandelskravet för permanent uppehållstillstånd att skilja sig från vandelskravet för att beviljas uppehållstillstånd.

Omfattningen eller allvarligheten i brottsligheten och/eller misskötsamheten behöver således inte vara lika stor eller allvarlig för att det ska anses råda tveksamhet kring utlänningens förväntade levnadssätt som vid en bedömning av hot mot allmän ordning och säkerhet eller vid en bedömning om utlänningen gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet i enlighet med 5 kap. 17 § utlänningslagen.

3.3 Undantag från de särskilda kraven

Det finns vissa undantag från de särskilda kraven för att beviljas permanent uppehållstillstånd. Enligt 5 kap. 8 § utlänningslagen kan undantag från försörjningskravet göras om,

- 1. utlänningen är ett barn,
- 2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken (2010:110), eller
- 3. det finns särskilda skäl.

Undantag från vandelskravet kan enbart göras i de fall utlänningen är under 15 år.

Det är utlänningen som ska visa att han eller hon omfattas av ett undantag från de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd.

⁴⁸ 5 kap. 17 och 17 a §§ utlänningslagen.

3.3.1 Undantag för barn

Med barn avses en person som är under 18 år (1 kap. 2 § utlänningslagen). Det är utlänningsens ålder vid beslutstillfället som är avgörande och har utlänningsen då fyllt 18 år ska han eller hon ses som vuxen och måste därför uppfylla försörjningskravet.⁴⁹ Eftersom barn är undantagna från försörjningskravet (om de är under 15 år även vandelskravet) kan det innebära att de i vissa fall kan få permanent uppehållstillstånd tidigare än sina föräldrar.

3.3.2 Pensionärer

Lagstiftaren anser att det är lämpligt att på samma sätt som det sätts upp en nedre gräns även sätta upp en övre gräns för vilka som ska omfattas av försörjningskravet. En utlänning som har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken är därför undantagen från försörjningskravet. Rätten att ta ut pension kan variera beroende på vilken sorts pension som utlänningsen har rätt till. Det är rätten till att uppbära pension som är det avgörande, inte att utlänningsen faktiskt tar ut pension.⁵⁰

Den allmänna ålderspensionen består dels av inkomstgrundad ålderspension och dels av garantipension (53 kap. 2 § socialförsäkringsbalken). Även utlänningsar som enbart har rätt till äldreförsörjningsstöd omfattas också av undantaget från försörjningskravet.⁵¹

Garantipension betalas ut till den som har haft liten eller ingen arbetsinkomst i Sverige, t.ex. för att han eller hon enbart arbetat ett fåtal år i Sverige. Äldreförsörjningsstöd betalas ut till personer som inte har någon eller en väldigt låg pension. Både garantipension och äldreförsörjningsstöd kan tidigast betalas ut från den månad personen fyller 66 år.⁵² Inkomstgrundad ålderspension grundas på de inkomster personen har betalat skatt för och lämnas ut från månaden personen fyller 66 år men kan som tidigast lämnas ut från den månad personen fyller 63 år.⁵³

En utlänning omfattas därför av undantaget från försörjningskravet från den månad han eller hon fyller 66 år. Om utlänningsen har gått i förtidspension innan 66 år (men efter 63 års ålder) måste han eller hon visa att han eller hon har rätt till inkomstbaserad ålderspension. Precis som för barn är det utlänningsens ålder vid beslutstillfället som avgör. En konsekvens av lagstiftningen är att en utlänning som har och/eller har haft en högre inkomst kan bli undantagen från försörjningskravet tidigare än vad en utlänning som saknar inkomst eller har en låg inkomst kan.

⁴⁹ Prop. 2020/21:191 s 73 f.

⁵⁰ Prop. 2020/21:191 s. 74.

⁵¹ Prop. 2020/21:191 s. 75.

⁵² 67 kap. 4 § och 74 kap. 7 § socialförsäkringsbalken. Observera att för personer som fyllt 65 år före den 1 januari 2023 gäller de gamla föreskrifterna i socialförsäkringsbalken om att garantipension och äldreförsörjningsstöd kunde betalas ut från den månad personen fyllde 65 år.

⁵³ 56 kap. 3 och 4 a §§ socialförsäkringsbalken. Observera att för personer som fyllt 62 år före den 1 januari 2023 gäller de äldre föreskrifterna om att inkomstgrundad ålderspension tidigast kunde tas ut från den månad personen fyller 62 år.

Som framgår nedan under kan det i vissa fall föreligga särskilda skäl att göra undantag från försörjningskravet för utlänningar som är nära pensionsålder och som har svårt att få anställning.

3.3.3 Särskilda skäl

Undantag från försörjningskravet kan även göras om det finns särskilda skäl. Det kan enligt lagstiftaren t.ex. vara när en utlänning inte har möjlighet att uppfylla kravet eller i fall där det inte är rimligt att begära att en utlänning ska uppfylla kravet.

Bedömningen av om det finns särskilda skäl att göra undantag från kravet på försörjning ska alltid göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och med beaktande av principerna om fri bevisföring och bevisprövning.

Exempel på situationer där det skulle kunna föreligga särskilda skäl att göra undantag från försörjningskravet är enligt lagstiftaren en utlänning som har en mer långvarig nedsättning av arbetsförmågan på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan. Detsamma kan gälla en utlänning som är nära pensionsålder och som därför har svårt att få en anställning.⁵⁴ Ur detta kan läsas att nedsättningen av arbetsförmågan inte får vara av tillfällig natur utan måste, vid en framåtsyftande bedömning, vara långvarig.

Särskilda skäl kan även tillämpas i andra situationer där det inte är rimligt att uppställa ett försörjningskrav. Exempel på det är enligt lagstiftaren munkar och nunnor. Särskilda skäl skulle även kunna vara när kraven för permanent uppehållstillstånd i enskilda fall får orimliga konsekvenser. Det bör därför kunna vara möjligt att göra undantag från kraven för permanent uppehållstillstånd om en utlänning har haft tidsbegränsade uppehållstillstånd under en längre tid och trots ansträngningar inte lyckas uppfylla kraven för permanent uppehållstillstånd.⁵⁵

Det krävs dock att utlänningen har ansträngt sig för att lyckas uppfylla kraven, att utlänningen enbart vistats i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd under en lång tid är i sig inte särskilda skäl att göra undantag. Vad som avses med ansträngningar får bedömas i det enskilda fallet. Det har dock inte införts någon borte gräns för hur länge en utlänning kan leva i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Syftet med att inte ha en sådan gräns är enligt förarbetena att det inte ska gå att ”vänta ut” ett permanent uppehållstillstånd. Tiden en utlänning har bott i Sverige är alltså i detta sammanhang inte en avgörande faktor. Bestämmelsen ska tillämpas i rena undantagssituationer och det måste handla om konkreta omständigheter i det enskilda fallet, utöver hur länge utlänningen har varit bosatt i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd, som gör det orimligt att upprätthålla kravet på försörjning.

⁵⁴ Prop. 2020/21:191 s. 75.

⁵⁵ Prop. 2020/21:191 s. 75 f.

3.4 Utlänningar som inte omfattas av de särskilda kraven för att beviljas permanent uppehållstillstånd

Vissa grupper av utlänningar behöver enligt 5 kap. 8 § utlänningslagen inte uppfylla de särskilda kraven för att kunna beviljas permanent uppehållstillstånd. Det gäller,

- kvotflyktingar (5 kap. 2 § utlänningslagen),
- utlänningar som beviljar permanent uppehållstillstånd i samband med att de beviljas ställning som varaktigt bosatt (5 kap. 2 b § utlänningslagen), och
- utlänningar som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige men som på grund av vistelse utomlands förlorat sitt uppehållstillstånd och som efter anmälan ska beviljas nytt uppehållstillstånd om utlänningen återvänder till Sverige (5 kap. 2 c § utlänningslagen).

Värt att notera är att kvotflyktingar är den enda grupp utlänningar som kan beviljas permanent uppehållstillstånd vid första beslutstillfället (5 kap. 2 § utlänningslagen).

De särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd gäller inte heller om ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen. Hit räknas inte när en vårdnadshavare eller god man ansöker för t.ex. ett barn eller när ansökan görs av någon som har fullmakt utan enbart när ansökan måste göras av någon annan än utlänningen, såsom fallet i 5 kap. 16 a och b §§ utlänningslagen när det är Polismyndigheten respektive socialnämnden som ska ansöka om permanent uppehållstillstånd.

4. Överklagan

Ett beslut om avslag på frågan om permanent uppehållstillstånd kan överklagas enligt 14 kap. 3 a § utlänningslagen.⁵⁶ Överprövningsmöjligheten är dock begränsad till de särskilda kraven som framgår av 5 kap. 7 § utlänningslagen samt i förekommande fall undantagen från dessa krav. Som berörts ovan⁵⁷ kan inte treårskravet överklagas och blir därmed inte en del av vad domstolen kan pröva.

Typfallet som 14 kap. 3 a § utlänningslagen är tänkt att omfatta är alltså att ett ärende där det har bedömts finnas grund för uppehållstillstånd, till exempel på grund av anknytning, men då utlänningen inte uppfyller de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd, dvs. frågorna om försörjning och/eller vandel.

⁵⁶ Frågan om uppehålls- och arbetstillstånd är överklagbar enligt 14 kap. 3 § utlänningslagen.

⁵⁷ Se avsnitt 2.1.3 Krav på tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år.

Situationen kan dock uppstå att inte ens grunden för uppehållstillstånd bedöms vara uppfylld vid prövningstillfället. För det fall utlänningen i en sådan situation också har ansökt om permanent uppehållstillstånd ska båda dessa frågor avslås. Upphålls- och arbetstillstånd kan överklagas enligt 14 kap. 3 § utlänningslagen men enligt förarbetsuttalanden är det inte avsett att även frågan om permanent uppehållstillstånd ska kunna överprövas av domstol i dessa fall.⁵⁸

Migrationsverket ska därför i dessa situationer, vid ett överklagande av båda frågorna, lämna över frågan om uppehålls- och arbetstillstånd till domstolen och i övrigt lämna inställningen att frågan om permanent uppehållstillstånd inte är möjlig att överklaga. Det är därefter domstolen som slutligen avgör huruvida ett beslut kan överklagas eller ej.

⁵⁸ "Den nu aktuella överklagandemöjligheten bör vidare endast omfatta beslut där ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har beviljats men där en ansökan om att uppehållstillståndet ska vara permanent har avslagits för att de särskilda kraven för ett sådant tillstånd inte är uppfyllda." Prop. 2020/21:191 s. 78. Förarbetsuttalandet har senare bekräftats av en dom från Migrationsöverdomstolen i mål nr UM 5964-23 och UM 5965-23 från 18 oktober 2023